

Kramplová, I. *Národní zpráva PIRLS 2011*. ČŠI: Praha 2012.
Online viz: http://www.csicr.cz/getattachment/53120d54-47da-4a68-9452-12c44b0e3aab/narodni-zprava-PIRLS_2011_WEB.pdf

Janotová, Z., Šafránková, K.: *Čtěme nejen v hodinách českého jazyka (Úlohy PIRLS 2011)*. Praha: ČŠI 2013.
Online viz: <http://www.csicr.cz/getattachment/438f60ce-5176-43b9-b4b1-30cb65010ed2>

Výzkum PIRLS

PIRLS 2011: základní informace

- probíhá každých 5 let
- v roce 2011 se ho zúčastnilo 45 zemí (země EU/OECD)
- ČR se ho naposledy zúčastnila v roce 2001
- zkoumá čtenářskou gramotnost žáků 4.ročníku
- v ČR se do něj zapojilo 177 škol, 4 500 žáků

Testové nástroje a oblasti zkoumání

- Písemné testy a dotazníky (žákovské, školní, učitelské a rodičovské)

Zkoumané aspekty

čtenářské gramotnosti:

- účely čtení (test)
- postupy porozumění (test)
- čtenářské chování a postoje (žákovský dotazník)

Účely čtení a nástroje porozumění

Účely čtení

- čtení pro získávání literární zkušenosti (čtení ze zájmu a pro radost)
- čtení pro získávání a používání informací posuzování textu (čtení jako nástroj vzdělávání)

Nástroje porozumění

- vyhledávání informací
- vyvozování závěrů
- interpretace
- čtení pro získávání a používání

Tabulka 1: Čtyři úrovně čtenářských dovedností⁴

BODY	ČTENÁŘSKÉ DOVEDNOSTI	
	Při práci s literárními texty žáci umějí:	Při práci s informačními texty žáci umějí:
625 Velmi vysoká úroveň 	• integrovat myšlenky a argumenty z textu za účelem pochopení hlavní myšlenky	• nalézt a interpretovat složitou informaci z různých částí textu a nalézt vysvětlení v textu
	• interpretovat události příběhu a chování postav za účelem vysvětlení příčin, důvodů (pohnutek), které je k jednání vedly	• propojit informace z textu, vysvětlit je, interpretovat jejich význam nebo sestavit jejich sled
		• posoudit různé prvky textu (např. souvislý text, tabulku, mapu) a vysvětlit jejich úlohu v textu
550 Vysoká úroveň 	• vyhledat a odlišit podstatné skutečnosti a detaily v textu	• vyhledat a rozpoznat požadované informace v náročném textu nebo ve složité tabulce
	• vyvozovat závěry a na základě textu vysvětlit události, jednání, pocity či chování postav	• vysvětlit text na základě pochopení logické struktury textu
	• interpretovat a propojit události příběhu a jednání postav z různých částí textu	• interpretovat souvislosti mezi informacemi v textu na základě propojení souvislého textu s dalšími prvky, jako je např. obrázek nebo mapa
	• hodnotit význam jednotlivých událostí a jednání postav v celém příběhu	• provést zobecnění na základě posouzení obsahu a dalších prvků
	• rozpoznat určité jazykové prostředky (např. metaforu)	
475 Střední úroveň 	• vyhledat explicitně vyjádřené informace (události, pocity)	• nalézt dvě nebo tři informace zmíněné v textu
	• vyvodit závěry ohledně vlastností, pocitů a pohnutek chování hlavních postav	• použít nadpisy, text v rámečku a ilustrace k vyhledání určité části textu
	• interpretovat zřejmé důvody a příčiny a jednoduše je vysvětlit	
	• rozpoznat jednotlivé jazykové styly a jazykové prostředky	
400 Nízká úroveň 	• vyhledat v textu explicitně vyjádřenou detailní informaci	• vyhledat a reprodukovat explicitně uvedené informace, které jsou snadno dostupné (např. na začátku textu nebo v přesně vymezené části textu)

Škály pro prezentaci výsledků šetření PIRLS

1) Celková škála

Dílčí škály podle účelu čtení:

2) Škála čtení pro získávání literární zkušenosti (literární)

3) Škála čtení pro získávání a používání informací (informační)

Dílčí škály podle postupů porozumění:

4) Škála vyhledávání informací a vyvozování přímých závěrů (vyhledávání)

5) Škála interpretace a posuzování textu (interpretace)

Tabulka 2: Průměrný výsledek jednotlivých zemí na celkové škále PIRLS

ZEMĚ	PRŮMĚR		ZEMĚ	PRŮMĚR	
Hongkong	571	▲	Španělsko	513	▼
Rusko	568	▲	Norsko	507	▼
Finsko	568	▲	Belgie (fr.)	506	▼
Singapur	567	▲	Rumunsko	502	▼
Severní Irsko	558	▲	Průměr škály PIRLS	500	▼
USA	556	▲	Gruzie	488	▼
Dánsko	554	▲	Malta	477	▼
Chorvatsko	553	▲	Trinidad a Tobago	471	▼
Tchaj-wan	553	▲	Ázerbájdžán	462	▼
Irsko	552	■	Írán	457	▼
Anglie	552	■	Kolumbie	448	▼
Kanada	548	■	Spojené arabské emiráty	439	▼
Nizozemsko	546	■	Saudská Arábie	430	▼
Česká republika	545		Indonésie	428	▼
Švédsko	542	■	Katar	425	▼
Itálie	541	■	Omán	391	▼
Německo	541	■	Maroko	310	▼
Izrael	541	■	Průměrný výsledek země - je statisticky významně lepší než průměr škály PIRLS - není statisticky významně rozdílný od průměru škály PIRLS - je statisticky významně horší než průměr škály PIRLS - je statisticky významně lepší než výsledek ČR - není statisticky významně rozdílný od výsledku ČR - je statisticky významně horší než výsledek ČR		
Portugalsko	541	■			
Maďarsko	539	■			
Slovensko	535	▼			
Bulharsko	532	▼			
Nový Zéland	531	▼			
Slovinsko	530	▼			
Rakousko	529	▼			
Litva	528	▼			
Austrálie	527	▼			
Polsko	526	▼			
Francie	520	▼			

⁵ Více informací o výsledcích šetření PIRLS 2011 naleznete v publikaci KRAMPLOVÁ, I., *Národní zpráva PIRLS 2011*, Česká školní inspekce, Praha, 2012.

Výsledky na celkové škále

- Čeští žáci dosáhli průměrně **545 bodů** (zlepšení oproti 2001 – 537 bodů) – výsledek je **statisticky významně lepší** oproti průměru škály PIRLS
 - **4 úrovně čtenářských dovedností:**
 1. nejvyšší úrovně dosáhlo 8 % českých žáků
 2. druhé úrovně 42 %
 3. třetí úrovně 37 %
 4. čtvrté úrovně 11 %.
- Necelá **2 %** českých žáků nedosáhla ani 4. úrovně.

Výsledky na dílčích škálách

Dílčí škály podle účelu čtení

- 5 literárních a informačních textů
- ČR dosáhlo na obou dílčích škálách stejných výsledků (545 bodů)

Dílčí škály podle postupů porozumění

- na škále *vyhledávání informací a vyvozování přímých závěrů* (**548 bodů**): **statisticky významně lepší výsledek** ve srovnání s celkovou škálou (545 bodů).
- na škále *interpretace a posuzování textu* (**544 bodů**) **nebyl rozdíl statisticky významný**

Rozdíly: dívky x chlapci

- dívky celkově dosáhly lepších výsledků než chlapci téměř ve všech zemích (v průměru 520 bodů versus 504 bodů).
- ČR je zemí, kde rozdíl mezi dívkami a chlapci patří k nejmenším
- na **škále čtení pro získávání literární zkušenosti**: dívky statisticky významně vyšší výsledek
- na **škále čtení pro získávání a používání informací**: jen malý či vůbec žádný rozdíl.

Škály pro postupy porozumění: chlapci x dívky

- dívky opět dosahovaly lepších výsledků než chlapci v průměru dívky dosahovaly:
- o 16 bodů lepších výsledků než chlapci na **škále vyhledávání informací a vyvozování přímých závěrů** (521 bodů versus 505 bodů)
- o 17 bodů lepších výsledků na **škále interpretace a posuzování textu** (519 bodů versus 502 bodů)